

İLHAMİ ALGÖR
Fakat Müzeyyen Bu Derin Bir Tutku

İLHAMİ ALGÖR 1955 İstanbul Suriçi doğumlu yazarın diğer kitapları: *Kalfa ile Kıralıça* (2013, İletişim Yayınları), *Çanakkale Yalı Hanı ve Han Sakinleri* (2007, Everest Yayınları), *Karabakal Ötüyor* (2008, Everest Yayınları), *Ma Sekerdo Karadaş?* (2010, Doğan Kitap).

İletişim Yayınları 2093 • Çağdaş Türkçe Edebiyat 327

ISBN-13: 978-975-05-1683-2

© 2014 İletişim Yayıncılık A. Ş.

1. BASKI 2014, İstanbul

EDİTÖR Levent Cantek

KAPAK VE SAYFA TASARIMI Suat Aysu

KAPAK RESMİ Seda Mit

DÜZELTİ Ayla Karadağ

BASKI ve CLT Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11

Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.613 38 46

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

İLHAMİ ALGÖR
Fakat Müzeyyen
Bu Derin Bir Tutku

Desenler: Seda Mit

Fakat Müzeyyen
Bu Derin Bir Tutku

Bir

Tütünümü, anahtarımı aldım, evden tam çıkıyorum, bir şeyin eksik olduğunu, eksik olanın ruhum olduğunu fark ettim. Önemsemedim. Yol, bana uygun bir ruh önerebilirdi. Kapıyı çektim, kilidin dili yuvasına otururken “Nereye?” dedi. Aldırış etmedim, çıktım.

İtalyan Yokuşu’ndan aşağı, rüzgâra asılıp Tophane’ye indim. Dolmabahçe’den gelip, Karaköy’e uzanan Kemeraltı Caddesi’nde trafik ekipleri yolun bir şeridini kesmiş, diğer şeridini de el-kol hareketleri ve düdükle zoruyla hızlandırarak boşaltmaya çalışıyorlardı. Belli ki kırmızı plakalı arabalar içinde, kalın birileri geçecekti. Aklıma “Son İmparator” adlı filmde, çocuk imparatorun saraydan çıktığı sahne geldi. Kafilenin önünde eskort mahiyetli, Çinli ölçülerine göre ızbandut denilebilecek iki zebani, havayı yaran el kol hareketleri ile yolu açıyor, adlarına halk, tebaa, kul, kıl, tüy denilen garibanlar, duvar diplerine çekilip, büzülüp, yerin dibine girip taş kesiliyorlardı.

Burada da durum farklı değildi. Hükümet kerhane önünden geçiyor, devlet erketeye yatıyor, vatandaşa da dut yemek düşüyordu.

Şarkıları, acil çıkış kapılarını bulamayanların ve aramaktan vazgeçmiş olanların, koşulları yırtmadığı için kendini yırtmışların ruhlarında yeraltı nehirleri gibi akan Samsunlu Orhan abim işi biliyordu: “Kula kulluk edene, yazıklar olsun.” Neticede, Orhan abimin cümlesinde de bir “kul” mevzuu vardı ve bu laf ortada olduğu müddetçe, tilkilerim bana rahat vermezdi.

Saldım tilkilerimi, döndüm, Boğazkesen’i kestim, Tophane Tayfur Spor Kulübü’nü geçtim, tabeladaki 1952 rakamı ile keşiştim, köşeyi kıvrıldım ve sandalyesinde oturan kravatlı mumyayı gördüm. İhtiyar, on günlük sakalı, vücudunun tek mil kemikleri, kemikleri saran ve Topkapı Surdibi ikinci el tezgâhlarında çok daha bakımlısını bulabileceği takım elbisesi, on kere çözülp düğümlemiş ve neticede tatmin olunup karar kılınmış kravatı ile, yetmişlik, yorgun, harap, kaymış ve kadit vaziyetteki vücudunu, metal aksamı paslı bir sandalyeye itina ile yerleştirmiş, bir bacak öbürü üzerinde, Mısır duvar resimlerindeki adamlar gibi zarif ve dikkati çekecek kadar kendini resmetmiş bir vaziyette oturuyordu. Eşyalara baktım, oturduğu iskemleden üç-beş tane, bir-iki metal bacaklı formika sehpa ve bok püsür... “Baba,” dedim içimden, “çok şıksın ama yanlış istasyonda takılıyorsun.”

Doğru değildi. Ona başka istasyon var mıydı?

İkiledim, Tophane denilen, liman bitirimleri, fetbazlar, üçkâğıtçılar, cazgır karılar, sert delikanlılar semtinin bağına daldım. Setüstü kahveden başlar döndü. Hafif bir rüzgâr esti. Semtin erken uyarı sistemleri çalışıyordu. Umurumda değildi. Hani sözelimi, kör testere ile kesseler sırtırdım. Ben zaten orada değildim. Ne yerde ne göktydim. *Avaramu...*

Köşede, kesme taşlardan örülü istinat duvarına oturtulmuş, kallavi bir incir ağacını sırtlamış serin ve gölgeli çeşmeyi görünce, içim “Ohh!” dedi. “Takıl buraya,” dedi bir tarafım. “Tamam paşam,” dedim bir tarafıma, “seni mi kırıcam?”

Karşı kaldırımında, kahvehanenin camında, tabağı ve kaşığı ile tam takım resmedilmiş ince belli çay bardağının yanında, rüzgârda kıvrılmış kurdelevari havasıyla Esnaflar Kiraathanesi yazısı seriliyordu. Daldım kahveye, ocağa yürüdüm, dudak ucuna yerleştirdiği, külü ha düştü ha düşecek sigarası ile iş gören ocak başındaki ihtiyarın işini bitirip bana doğru dönmesini bekledim ve vakit gelince “Baba,” dedim, “soğuk suya bi sade, bi de soda... parayı da peşin al, içip kaçıcım.” Attım parayı tezgâha, sandalyeyi kapıp çeşmenin altına çöktüm.

Soğuk suya kahve, her babayiğidin harcı değildi. Yüksek hatırlılar ve ağır bitirimler dışında, semte yabancı birinin kahveyi böyle istemesi için bir ayrıcalığı olması lazımdı. Ayrıcalığımı az önce tezgâhın üzerine, ikna edici ölçüde sermiştim.

Bir tarafım semt radarlarına karşı radar, diğer tarafım “*Satmışım anasını, ben bu dünyanın*” şarkısı ile meşgul, çıkardım tütünüme, tek harekette ince bir sigara sardım. Bir rüzgâr esti, semt göz ucu ile hareketimi kaydetti. Dönüp, sırtımı verdiğim çeşmeye baktım. Taşın duruşu ve dokusu içimi serinletiyordu. Kahvem geldi. Kıvamındaydı, sevdim.

Semt, altıkol iskambil oynar gibi sinyaller, işmarlar, man-yeller ile sessiz sedasız inliyordu ki, tüpgaz dağıtımı yapan bir kamyonet, hoparlöründen yayılan sinir bozucu bir melodi ile geçti. Hemen ardından rakip firmanın kamyoneti, kendi melodisi ile geçti. Semtin veletler korosu, “*Oooo, ayıpsın ayıp!*” nakaratı ile geçti. Nakarat, on metre yürüdü, “*Ablamı alacağım, eniştten olacağım, sana koca bulacağım*” faslına geçti. Bastonlu dedeler, “*Bu son fasıldır ey ömrüm, nasıl geçersen geç*” ile geçti. Vakit geçti. Esnaflar Kiraathanesi'nin televizyonunda, Tütüncü Roza göğüsleri ile bir kadın şarkıcı, ağır sahra topları gibi geçti. Geyik bakışlı iki turist ve boya sarışımı bir fistuk geçti. Delikanlılar tek topuk üstünde kıza dönüp, su altı senkronize yüzücü vaziyeti alıp şarkıya geçtiler: “*Kız hepsi senin mi?*”

Boya sarışımı fıstık, “Misafir ol gel bana, börekler açayım sana” edasıyla, hafif şıkıdım geçti. Görmüş geçirmiş, hayatın sırrına ermiş kadın sesli bir kız çocuğu, bakışı çakal bir taksicinin kaset çalarında geçti: “Bana her şey seni hatırlatıyor.”

“Ulan cik cik, mazin ne senin?” dedim içimden. Bacak kadar kız, milletin baş tacı idi. Millette bu taçlardan çok vardı. Taç üstüne taç koyan, taç düşkünüyduk.

Bir zamanlar sivil siyasi çalışan abilerimin kullandığı, simsiyah, yılan gibi bir elli altı ile Samsunlu Orhan abim, ağır çekim, kayarak, süzülerek geçti: “Dünya bir dert hanesiyse, ben çilemi doldurmuşum, bir mektepse eğer hayat, ıstırapla okumuşum.”

Tevellütü müsait olmayanlar dışında herkes, esas duruşa geçti. Şarkı, hepimizin halini hatırını sorup, veletlerden makas alıp, selam edip geçti. Ellerimizi kalplerimiz üstüne koyup, boyun kırıp, “Eyvallah abi,” dedik külliye, “hürmetler abim benim.”

Herkes adına acı çekmekle dönüşerek, artık abide halini almış Samsunlu Orhan abimden sonra, her şey eski haline geçti.

Film bitmiş de, herkes salondan çıkarken, aklı son sahneye takılı kalmış, koltuğuna çakılı adam ruhuyla baktım. “Ulan,” dedim, “bu milletin tarih kitabına ihtiyacı yok. Şarkıları peşe diz, koy kasete, ver radyodan...” *Kışlanın önünde redif sesi ile başla, Çanakkale içinde vurul, az zamanda, çok işler başar, açık ahnla on yılda çık, araya bir fokstrot, bir yurttan sesler korosu koy, Şişli’de bir apartmana takıl, yârin İstanbul’u mesken tutsun, görsün güzelleri seni unutsun, gurbet halde bir hal gelsin başına, “Yaşa! Var ol!” muhabbetiyle Harbiye önlerinden geç, deniz ve mehtap sorsunlar seni, mani olsun halini takrire hicabın, Kalamış’ta huzur ara, havanı al, ak güvercinler uçur, Gemerek’ten dön gel, sararsın rengi ruhsarın, kolbaşının kıratını şahlandır, geç arı, kovan, petek muhabbetine,*

sarı çiğdeme sor, bir de Nataşa patlat... Meraklısı varsa, aralara Elvis, Bituls atsam, mevzuyu renklendirsin isterse.

Hayatımız müzikaldi ya da bana öyle geliyordu. Müzik satsak köşe olurduk. Bıraksalar, “Saraçhanebaşı buz tuttu, Arap Kamil, Naciye’yi dost tuttu” ile, o olmadı mı, “Unkapanı’nda Hacıbabada’da oymacılar var, koymacılar var” ile dünya listelerine girerdik. Bırakmadılar. Soktular sınıflara, “Daha dün annemizin, çiçekli bahçemizin...”

“Hocam,” dedik, “yanlış yapıyorsunuz. Biz bahçeli evlerde oturmuyoruz, çiçekler saksıda. Öğlen uykusu bilmeyiz. İca-bında numaradan göz yumar, kaşla göz arasında tüyeriz. Bu muhabbet bize uymaz.”

“Yok,” dediler, “şimdi okullu oldunuz, sınıfları doldurdunuz.” Baktık, gariban hocalar kafayı yiyecek, müfredat ile bizim sokaklar arasında, “Bir de biz vurmayalım garibanlara,” dedik, zil çaldı, biz, “haydaa” sokaklara, yakalar fora, Avaramu...

Ufak ufak kendimle konuşmaya başlamıştım, topladım kendimi.

Çevre kesişlerini tarayan tarafım rapor verdi. “Boşver,” dedim. Arsızdım. Dağıtmazsam, toparlayamazdım. Dağıtmaya çalıştığım tarafım, dipte bir yerlerde, sislerin arasına gizlenmiş bir deniz feneri gibi uzak ve basur gibi sinsice, sessiz sedasız çakıp dönüyordu.

Çok uğraşmış, “Bırak yakamı” demiş, vazgeçirmeye çalışmış, başaramamıştım. “Öyleyse gel,” dedim, “gel beraber takılalım.” Aldım, alnıma sardım, çıktım güneşe. Birbirimizi idare etmeliydik. Kapaşmanın ve karşılaşmanın, yüz yüze gelmenin, tersyüz etmenin, her neyse, her konunun kendine göre bir kum saati, vadesi vardı.

Semt bitirimlerinin kesişlerine dair, ikinci rapor geldi. “Kim bu geyik?” diyorlardı. “Turist değil, amir memur değil. Ebleh mi harman mı ne?”

Çocuklar raconu iplemiyordu. Bunu anlardım. Kıcı kırık mağaza vitrinlerindeki markalara baksan, işe uyanırdın. Neticede burası da, âlem'e, nev-i şahsına münhasırlığı ile nam salmış, sakinlerinin salkım saçak sokaklarda takıldığı, kendi içine buharlaşan mekânlardan biriydi. Memleketimin "Bakışlar" tarihinde, bu kadar aleni olmayan, hatta bu semtin, kapağı buhar kaçırmadan önceki zamanlarda bizzat ürettiği bakışlar da vardı: "Yabancı"ya yabancılığını hissettirecek bakışların, ayıp, abes, yersiz addedildiği zamanların, bakmayan bakışları.

Bir de, şehirde olan ancak şehre ait olmayan, gerçek mi düş mü olduğuna karar verememiş, karar vermeye de pek niyetli görünmeyen mekânların bakışları vardı. Sokaklarından birine girdiğinizde, sokak, ortalıkta olmayan birilerince sahiplenilmiş hissi veren, adımınızı attığınız andan başlayarak, yabancı olduğunuz duygusunu ense kökünüzü fısıldayan bir sokak olur, pencerelerde perde aralıkları, belli belirsiz kıpırdar, kapısını bir müşteriye hiç açmamış gibi duran adeta boş dükkânda bir adam, başını işinden kaldırıp bir an bulduğunuz yere doğru bakar ve dışarıda görülebilecek hiçbir şey yokmuş gibi işine dönerek, o kısacık an içinde sakin, tepkisiz haliyle sizi yok saymayı becerirdi.

Sokağa bir ad verir, tabelayı uygun bir evin dış duvarına asardınız. Tabelada, "Ayak sesleriniz de olmasa, var olmadığımıza sizi neredeyse inandıracak bakışlar sokağı" yazardı. Ayak seslerinize rağmen, harcadığınız mekânlar da vardı. O mekânlara uğramazdınız.

Tophane'nin bitirimleri haklıydı. "Son delikanlı"nın bir reklam filminde öldüğü, Samsunlu Orhan abimin bile dokuz yüzlü telefon ayağı ile bizi huylandırdığı, bir dönemde, bir onlar mı kalmıştı; duruş, bakış, kesiş raconlarını koruyacak olan? Hiç bitmeyecek zenginliklerin sahibi imiş gibi, sonsuz cömertliklerin, dipsiz kıyakların vakti değildi artık. Şimdi devrik ve devirsizdik. Kalktum.